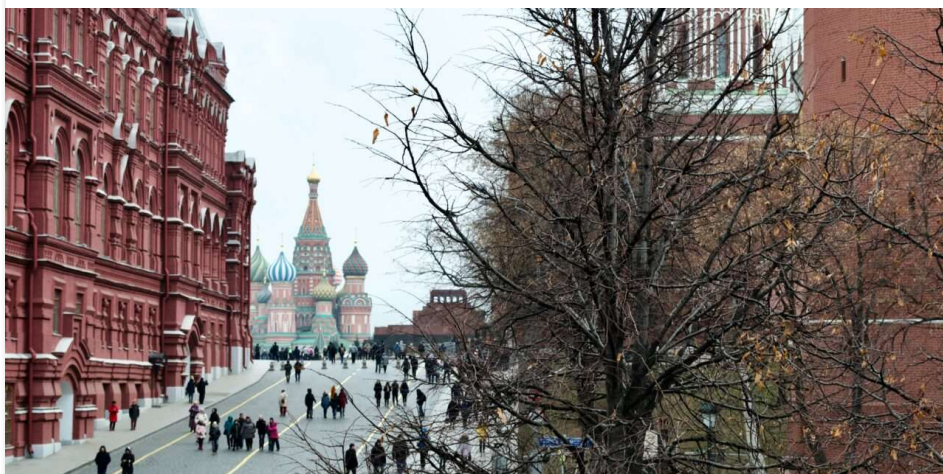

STØT OS

“HVIS DU IKKE KAN FÅ ØJE PÅ FAKTA I MYTEN, ER DU IKKE LÆNGERE HISTORIKER”

Indsendt af Jonas Bangsgaard | maj 2, 2024 |

Rusland, Samfund

SØG ...

Tilbage til forside

SENESTE NYHEDER

**Volgare
gionen**

–

**Ruslan
ds
etniske
kludet
æppe**

jun 20,
2024 |

Hovedhi
storie,
Rusland

**Stećak
i Sankt
Jørgen
s Park**

jun 17,
2024 |

Hovedhi
storie

**Ny
russisk
mobili
sering?
Valgsej
r,
terror
og
falske
flag**

Bog anmeldelse | Morten Lassens seneste bog “Historien som våben. Ruslands march mod fortiden – og ind i krigen” tager os på en dybdegående rejse, hvor han afdækker den uhyggelige politisering af historien i Rusland under Putin, skriver anmelder.

Gennem en omhyggelig analyse af politiske taler, pædagogiske direktiver og historiske myter afslører Lassen, hvordan fortiden manipuleres for at styrke magten og undertrykke alternative perspektiver.

En øjenåbnende bog, der giver et indblik og overblik i en verden af politisk kontrol og historisk manipulation, og som stiller skarpt på de farlige konsekvenser for det russiske samfund. Her er noget for alle – de garvede vil finde utallige eksempler og spændende analyser, dem som er nye vil opdage omfanget af Putins historiemanipulation. En glimrende bog på trods af sproglige problemer.

I bogen finder Lassen en fin balance i sin formidling. Det er hverken for populært og overfladisk eller tungt og akademisk, hvorom det omfattende noteapparat tillader masser af selvstændig fordybning.

At han formår at være grundig og letforståelig gør bogen uhyggeligt relevant og interessant.

Vibe Termansen skriver i sin anmeldelse for altinget.dk, at “Lassens bog er det uhyggeligste, jeg har læst endnu i år,” og jeg vil give hende ret. Generelt har bogen modtaget velfortjente og fine anmeldelser i bl.a. Politiken, Information og Weekendavisen.

En af de store kvaliteter ved bogen er netop dens grundighed. Han nærlæser transskriptioner af Putin-taler. Han inddrager litteratur, sociologer, historikere, politologer og analyserer

LANDE /
KATEGORIER

Vælg kategori

ARKIV

Vælg måned

HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/SEARCH/TOP?Q=MAGASINETRST

Følg side

Magasinet
for omkr

Kategorier

- Samfund

- Politik

film, undervisningsmateriale, ungdomsorganisationer, talkshows og politiske tekster.

Eksempelvis fremviser Lassen, hvordan *Programmet til patriotisk opdragelse af borgere i Den Russiske Føderation* fik flere og flere midler til at realiseres, og hvordan programmet direkte anbefaler at anvende fortiden til at "sikre den samfundsmæssige stabilitet, styrke den nationale økonomi og landets forsvarsevne." (s. 88-89)

Lassen viser os altså, hvordan Putin tager historien op som et værn mod alle former for opløsningstendenser.

Gennem hobevis af eksempler viser Lassen, hvor dybt en bestemt historiebevidsthed har taget rod. Hvor urokkeligt og uimodsagt Putins version af verdenshistorien står og breder sig i hele det russiske samfund. Lassen fremhæver, at Solovki-klosteret præger 500 rubelsedlerne.

Foto: [Radik Sitdikov](#) via Unsplash

- Kultur

NYHEDSBREV

E-mail

Fornavn

Efternavn

TILMELD

Helt specifikt nævner han, hvordan udgaverne af sedlerne før 2011 ser ud. Her er klosteret afbilledet med et almindeligt trætag og ikke de karakteristiske løgkupler. Altså er det Solovki-klostret fra 1920'erne, hvor Solovki-klosteret var en af de første og mest berygtede Gulag-lejre. Lassen sammenligner det med, at tyske eurosedler havde billeder af Neuengamme (s. 307).

Sammenligningen er dog ikke helt valid, da Solovki-klostret i århundreder har spillet en væsentlig rolle i den russisk-ortodokse kristendom. Neuengamme var aldrig hellig.

Lassen forklarer dog andre manglende opgør, når han understreger, hvor alvorlig situationen er, og hvor stor en opgave det er at dreje det russiske samfund i en anden retning: *”Krigskulten skal opløses. (...) afputinisering af hele samfundet: fra sandkassen over skolen til sikkerhedsrådets strategipapirer og i sidste ende forfatningen. En historiepolitik, som er baseret på faghistoriske metoder og ikke myter, og hvor historiebøgerne ikke skal tjene et militært-patriotisk formål. (...) Vejen derhen ser ud til at blive lang.”* (s. 307-308)

Hvorfor nævner Lassen sandkassen? Lassen fremlæser nemlig centrale pointer fra andre overbliksværker som bl.a. Anna Saninas studie *Patriotic Education in Contemporary*, som skaber overblik over patriotiske manualer til børnehaver.

I perioden 2000-16, blev der udgivet 77 af sådanne. En af dem, *Pædagogisk Sandkasse*, illustrerer meget godt, hvor langt ude Putins militaristiske historiesyn er nået:

“Manualen foreslår ligefrem rollelege, hvor ’den russiske soldat’ stiller spørgsmål som: ’Hvem beskytter Moderlandet?’ Og børnene svarer: ’Det gør soldaterne, matroserne og officererne.’ Men truslen kan jo komme fra havet? Og så skal børnene vælge krigsskibe, ubåde og ’begrave’ legetøjsminer i sandkassen. Kommer truslen fra humlen, skal børnene konstruere landingsbaner i sandet til luftvåbnets fly og helikoptere. Manualen ligger ikke skjul på hensigten: Målet med sådanne ritualer, fejring og gruppeaktiviteter er at få de

små børn til at elske staten, dens symboler og dens fortid, mens børnene er for små til at modsætte sig eller protestere. I den alder vil de forstå Ruslands militære historie som en historie af sejre, hvilket skaber forudsætningen for en følelsesbaseret uddannelse.” (s. 223)

Lassen forklarer gennem sine eksempler, at der bevidst etableres en såkaldt generationskontrakt.

En aftale, som generationer sammen indgår i. Om forsvaret af fædrelandet, modstand mod vestlige individualistiske værdier, loyalitet overfor selve staten, villighed til død i krig mod fascisterne.

Børnehaven er første skridt. Andet skridt er de patriotiske ungdomsorganisationer, som f.eks. Nashi (Vores) eller Ungdomshæren, hvis medlemmer til store militærparader netop bekræfter denne generationskontrakt: *“Vi mindes vores bedsteforældres og oldeforældres store heltedåd (...). Vi børn og børnebørn af den store sejr vil leve på en sådan måde, at I vil være stolte af os. Vi vil elske og forsvare Rusland og Moskva af hele vores hjerte. Vi sværger.”* (s. 183)

Lassen fremhæver gennem historikerne Rüdiger Voigt og Philip Bürgers analyser af fænomenet, hvordan denne generationskontrakt både omdanner fortiden til en moralsk ressource, man kan trække på, men også ophæver tiden.

Krigen er evig, storhed er evig, staten er evig. Lassen viser at samme transcendentale og moraliserende historiebrug gør sig gældende i både historiebøger, NGO'ers aktiviteter og Putins taler.

GRUNDIG PÅ INDHOLD, HVAD MED SPROGET?

Bogen begår desværre nogle graverende sproglige fejl. De kunne være løst af en konsulent med russiskkundskaber. Den ene er mindre alvorlig og drejer sig om relevansen af russiske begreber i den danske tekst.

Hvorfor skriver Lassen ikke bare demokrati, men vælger at skrive *demokratija* (s. 82)? Hvad får Lassen ud af at lade en russisk oversættelse af ”handlende verdensmagt” *mirovaja dersjava* følge i parentes (s. 208)?

Det, som forvirrer mest er, at Lassen ikke benytter de translittererede udtryk til noget.

De står der bare. Desværre endda ofte med fejl. Eksempelvis er det russiske ord for stabilitet konsekvent translittereret forkert i hele bogen. Lassen tilføjer et *i*, som ikke skal med, *stabilnost* bliver til *stabilinost*. Fejlen reproduceres endda i den førnævnte Vibe Termansen-anmeldelse. Det er ærgerligt, da det fremstår sjusket i en bog, som ellers på alle andre parametre er det modsatte.

Bliver det værre end det? Ja. De samme store vanskeligheder dukker op, når russiske navne skal omformes til dansk.

Nogle gange benytter Lassen sig af den stavemåde han har læst på engelsk, hvorfor Vladimir Masjkov også bliver til Vladimir Maschkow, hvilket faktisk også er forkert på engelsk.

Ekstra forvirrende er det, den Kreml-venlige skuespiller, Masjkov, har to forskellige navne på samme side. Aleksander Saldostanov, lederen af den højreorienterede propagandaspredende motorcykelklub Natulvene, hedder nogle gange Zaldostanov. Forvirrende, hvis læseren ikke allerede er inde i stoffet – for er der tale om to personer lige pludselig? Nej, nogle af pointerne som Lassen henviser til om Natulvene kommer blot fra engelske tekster, hvor det russiske bogstav *З* translittereres som *Z*, hvor vi på dansk skriver *S*.

Og i afsnittet om krigene i Tjetjenien i 1990’erne bombes Grozny eller Grosnyk. Hovedstaden hedder på dansk Grosnyj.

Desværre er bogen dumpet på den sproglige front. For en nørd er det kilde til frustration, for en novice kilde til forvirring.

FORTÆLLINGENS MAGT: POLITISK MANIPULATION

Når den historiske sandhed skal beskyttes måtte man tro, at enhver snak om myte eller fortælling i så fald var no-go. Men sådan er det ikke.

Et af de bedre eksempler på dette er myten om Panfilovs 28 mænd. Det er et af de hellige sagn i kulten om Den Store Fædrelandskrig.

Fortællingen er således: Forsvaret af Moskva. 16. november 1941. En gruppe på 28 brave sovjetiske soldater fra general Panfilovs 316'ende riffelkompagni stod overfor 18 kampvogne og tyske nazisoldater. Alle 28 faldt som martyrer i kampen, hvor de lykkedes med at få ødelagt alle 18 kampvogne. En utrolig bedrift, som de alle posthumt fik de allerhøjeste militære udmærkelser for. Altså militært mandsmod, udødelig kærlighed til fædrelandet, offervillighed, loyalitet til staten.

Der er kun et problem. Historien er pure opspind.

Men myten er blevet reproduceret så mange gange, at den hænger ved. Der står monumenter for disse 28 soldater i mange russiske byer. Det største tæt ved Moskva i Dubosekovo. Og i historiebøger præsenteres myten stadig.

Putin gav sin støtte til historiens udbredelse ved at anbefale filmen "Panfilovs 28 mænd", som udkom i 2016. Hvordan kommer man så udenom, at historien ikke er sand?

Lassen viser os, hvordan daværende kulturminister Vladimir Medinskij reagerede på anklagerne om historieforfalskning: *"Selv om historien var opfundet, selv hvis Panfilov aldrig havde levet, og intet af det var rigtigt, så er det ikke desto mindre en hellig legende, som aldrig må bringes i vanry. Personer, som forsøger på det, er ikke andet end slyngler."* (s. 239)

Til en hvis grad kan følsomheden dog forstås. Omtrent 27 millioner mennesker fra Sovjetunionen døde under Anden

Verdenskrig, og det er sandt, at næsten alle russere har en eller flere slægtninge, som deltog på en eller anden vis i krigens rædsler.

Deres fortællinger udgør et skræmmende minde om en forfærdelig tid, og de bør æres for deres ofre. Derfor har sådanne mindesmærker og fortællinger en gennemslagskraft og virkning i Rusland – uanset deres rigtighed.

Lassen forklarer os, at selve den handling at fortælle om krigen og dens rædsler er blevet kapret af Putins styre. Enten skal fortællingerne være så personlige, at det ikke udfordrer nogle narrativer, eller også skal fortællingen passe med Kremles udlægning. Alt andet er historieforfalskning, vestlig propaganda eller at vanære de faldnes hellige minde.

Medinskij tilføjede senere, at det kun ministeriet som kan afgøre, hvad der er historieforfalskning. Den historiske sandhed afgøres ikke af et detaljeret arbejde med kilder og nuanceret fremvisning af historiske fakta, men af om den moralske lektie, man kan uddrage fra begivenheden, flugter med Kremles patriotiske narrativ og værdisæt. Som Medinskij sigende udtalte i 2017: *"Hvis du ikke kan få øje på fakta i myten, er du ikke længere historiker"* (s. 240).

Morten Lassens bog om historiebrugen i Putins Rusland fremstår som en dybdegående analyse af den politiske manipulation af fortiden og dens indflydelse på samfundet.

Bogen giver et vigtigt indblik i, hvordan historiebrugen ikke kun er et spørgsmål om manipulation af fortiden, men også om kontrol over nutiden og fremtiden.

Lassens grundige analyse og klare advarsel om konsekvenserne af denne politisering af historien gør bogen til en væsentlig læsning for alle, der interesserer sig for Ruslands udvikling og politik. Læs den og forstå problemets dybde.

“Historien som våben. Ruslands march mod fortiden – og ind i krigen”. Morten Lassen. Gads Forlag. 350 sider.

Hovedfoto: Evgen Slavin via Unsplash

< **FORRIGE**

NÆSTE >

Hvem er Moldova?

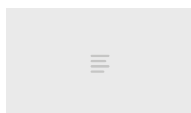
Unge slovakere efter
attentatforsøg

OM FORFATTEREN

Jonas Bangsgaard

Er i gang med bacheloruddannelsen i
Østeuropastudier ved Københavns
Universitet

RELATEREDE INDLÆG

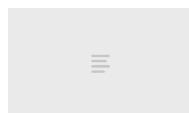
**Det
ungarske
mindretal i
Rumænien
rører på
sig**

30/05/2020

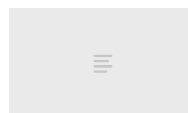
**Atomturis
mens
rejser ind i
zonen**

13/12/2021

**En
øjenåbnen
de
fortælling
fra
Stalintiden**

18/12/2014

**Polen og
Tjekkiets
universitet
er rangerer
lavt**

19/08/2010

SENESTE ARTIKLER